

Г-61
І. ГОЛОВАХА

**МАРКСИЗМ-ЛЕНІНІЗМ—
БОЙОВИЙ ПРАПОР
МІЛЬЙОНІВ**

**УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
ПОЛІТИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**

І. ГОЛОВАХА

МАРКСИЗМ-ЛЕНІНІЗМ—
БОЙОВИЙ ПРАПОР
МІЛЬЙОНІВ

УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО ПОЛІТИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ
Київ 1948

Велике вчення марксизму, що знайшло свій дальший розвиток у лєнінізмі, стало бойовим прапором мільйонів борців за визволення від капіталістичного рабства і побудову нового, соціалістичного суспільства.

Безсмертні ідеї наукового комунізму оволоділи умами мільйонів людей і перетворилися у величезну матеріальну силу. Під прапором марксизму-лєнінізму відбулася Велика Жовтнева соціалістична революція в Росії, що поклала початок нової ери в історії людства, ери повної загибелі капіталізму і перемоги комунізму.

Під прапором марксизму-лєнінізму, під керівництвом партії більшовиків, народи нашої країни побудували соціалізм, відстояли свою свободу і незалежність у гігантській битві з німецько-фашистським звірем і впевнено йдуть до комунізму. Під цим же прапором передові сили трудящих усіх країн, очолювані комуністичними партіями, йдуть до перемоги над чорними силами внутрішньої та світової реакції.

Сто років тому Маркс і Енгельс, звертаючись з палкими словами «Комуністичного маніфесту» до пролетарів усього світу, говорили про комунізм тільки як про «примару», із страху перед якою об'єднувались всі реакційні сили тодішньої Європи. Тепер, на одній шостій земної кулі, комунізм стає реальною дійсністю, а реакційні сили світу, починаючи від римського папи і Черчілля і кінчаючи лакеями імперіалізму з табору правих соціалістів, тремтячи перед майбутньою всесвітньою перемогою комунізму, гарячково шукають порятунку для себе в підготовці походу проти єдиної в світі країни соціалізму. Але соціалізм і демократія непереможні. Лютому виттю імперіалістичних шакалів та їх злочинним діям трудящі Радянського Союзу протиставляють єдність і згуртованість під прапором марксизму-лєнінізму—найпередовішого революційного вчення,

яке знає світова історія. Ідеї марксизму-ленінізму освітлюють шлях до комунізму мільйонам трудящих. Імена Маркса, Енгельса, Леніна, Сталіна є священні для сотень мільйонів пригноблених світу. Їх життя і діяння, їх безсмертне вчення знаходять дедалі ширше визнання і є бойовим прапором у боротьбі за визволення трудящих від капіталістичного рабства.

* * *

Вчення Маркса і Енгельса з самого початку було звернене до робітників усього світу. Бойовим лозунгом його став заклик: «Пролетарі всіх країн, єднайтеся!» Самою своєю суттю марксизм-глибоко зв'язаний з практичним революційним рухом широких пролетарських мас. Маркс і Енгельс головним завданням ставили перетворення своєї теорії в зброю пролетаріату, який бореться за побудову нового суспільного ладу. Головне у вченні Маркса, писав Ленін, це — вияснення всесвітньоісторичної ролі пролетаріату як творця соціалістичного суспільства. Маркс і Енгельс вказали робітничому класові і всім трудящим шлях до визволення від усякого рабства і експлуатації. Цей шлях — в організації, в непримиренній класовій боротьбі, в розвиткові класової самосвідомості пролетаріату.

Соціалісти-утопісти — Сен-Сімон, Шарль Фур'є, Роберт Оуен — будували свої соціалістичні плани без урахування історичної активності народних мас. Вони навіть не намагались зробити своє вчення здобутком трудящих, звертаючись виключно до своїх нечисленних однодумців і сильних світу цього — королів, законодавців і багатців, умовляючи одних радикально змінити конституцію країни, інших — передати в суспільну власність свої багатства. Ці соціалістичні утопії відповідали періодові нерозвинутого капіталізму. Основні суперечності, властиві капіталістичному ладові, ще не розкрилися з усією гостротою. Робітничий клас ще не вийшов на шлях самостійної політичної боротьби. Соціалісти-утопісти дивилися на нього лише як на пригноблену масу, не бачили в ньому ту суспільну силу, яка покликана стати могильником буржуазії. «Незрілому станові капіталістичного виробництва, незрілим класовим відносинам відповідали і незрілі теорії» (Енгельс). Ці соціальні системи «заздалегідь були приречені на те, щоб залишатися утопіями, і чим старанніше

розроблялися вони в деталях, тим далі вони відходили в галузь чистої фантазії» (Енгельс). Капіталістична дійсність безжалісно розбивала мрії соціалістів-утопістів про встановлення соціальної рівності без боротьби проти експлуататорів.

Маркс і Енгельс критично переробили всю духовну спадщину, залишену їх попередниками, піддали глибокому теоретичному аналізу всю попередню історію і розкрили закони розвитку капіталістичного суспільства. Вони перетворили своє вчення в знаряддя перебудови світу, в бойовий прапор широких пролетарських мас. Вперше створивши науку про суспільство — історичний матеріалізм — і відкривши в додатковій вартості таємницю капіталістичного виробництва, Маркс і Енгельс озброїли пролетаріат знанням справжніх причин його пригнобленого становища, знанням того, що на зміну капіталістичного рабства неминуче прийде соціалізм. Вони озброїли пролетаріат знанням того, що тільки класова боротьба проти експлуататорів, соціалістична революція, диктатура пролетаріату є дійовими засобами для побудови соціалістичного суспільства.

Вказуючи на класову боротьбу і диктатуру пролетаріату як на знаряддя побудови соціалізму, Маркс і Енгельс тим самим перетворили соціалізм з утопії в науку. «Соціалістичні мрії, — говорив Ленін, — перетворились у соціалістичну боротьбу мільйонів людей тільки тоді, коли науковий соціалізм Маркса з'єднав перетворювальні прагнення з боротьбою робітничого класу. Поза класовою боротьбою соціалізм є пуста фраза або наївна мрія».

Виникнення марксизму було величезним переворотом у поглядах на суспільне життя, на історію суспільства. Це був революційний стрибок у суспільній науці, у філософії і політичній економії. Марксизм означав якнайрішучіший розрив з усіма ідеями попереднього періоду. Історичне значення марксистських ідей, їх мобілізуюча, організуюча і перетворююча роль в суспільному розвитку аж ніяк не можуть порівнюватися з попередніми ідеями, теоріями, поглядами. Виражаючи інтереси робітничого класу і науково формулюючи його історичні завдання, основоположники марксизму здійснили революцію в усіх галузях суспільної науки. Титани думки і революційної справи, Маркс і Енгельс здійснили подвиг, рівного якому не знала вся попередня історія людства.

Науковий соціалізм, що є теоретичним відображенням конфлікту між продуктивними силами і виробничими відносинами, «необхідним результатом боротьби двох історично виниклих класів — пролетаріату і буржуазії» (Енгельс), став провідною зіркою широких пролетарських мас, їх вченням, їх прапором.

Про вчення Маркса Ленін говорив, що воно всесильне тому, що воно вірне. Історична доля марксизму незаперечно підтверджує це положення. Спроби ідеологів буржуазії та її прихвостнів з псевдосоціалістичного табору «розгромити» марксизм, замовчати або проголосити його «знищеним», мали плачевний результат.

Ще 40 років тому в праці «Анархізм чи соціалізм?» товариш Сталін писав:

«Насамперед треба знати, що пролетарський соціалізм являє не просто філософське вчення. Він є вченням пролетарських мас, їх прапором, його шанують і перед ним «схиляються» пролетарі світу. Отже, Маркс і Енгельс є не просто родоначальники якоїсь філософської «школи» — вони живі вожді живого пролетарського руху, який росте і міцніє з кожним днем. Хто бореться проти цього вчення, хто хоче його «павалити», той повинен добре врахувати все це, щоб даремно не розбити собі лоба в нерівній боротьбі» (Твори, т. I, стор. 350).

У статті «Історична доля вчення Карла Маркса», написаній в 1913 р., Ленін вказує, що при своїй появі в 40-х рр. XIX століття, марксизм був лише однією з численних соціалістичних течій і ще не був пануючим ученням робітничого класу. Панівними лишались різні форми дрібнобуржуазного соціалізму, який не міг ні зрозуміти матеріальну основу розвитку суспільства, ні визначити місце і роль окремих класів капіталістичного суспільства і тим більше пролетаріату, ні оцінити справжню, буржуазну суть боротьби дрібних виробників, розорюваних капіталізмом. Революційні події на європейському континенті (1848 р.), в яких пролетаріат взяв діяльну участь, показали всю фальш дрібнобуржуазних форм домарксівського «соціалізму», бо тільки пролетаріат, від імені якого виступили з своїм вченням Маркс і Енгельс, показав себе беззавітним борцем за побудову нового суспільства. З часу розстрілу паризьких робітників буржуазією (червень 1848 р.) вже стало цілком очевидно, що послідовним борцем за соціалізм є тільки пролетаріат. Ліберальна бур-

жуазія в цей час показала свою реакційну суть. Із смертельного страху перед революційним рухом нового класу вона кинулася в обійми феодальної реакції.

Розпочата в 40-х рр. боротьба проти дрібнобуржуазного соціалізму (прудонізм та ін.), який виражав дрібно-власницькі інтереси непролетарських верств міста й села і був чужий справді революційним завданням пролетарського руху, продовжувалася Марксом і Енгельсом в наступні роки.

Аналізуючи лінію поведінки окремих класів і партій, а також піддаючи нищівній критиці їх ідеологію, Маркс і Енгельс в наполегливій боротьбі відстоювали своє вчення, яке духовно озброювало робітничий клас на беззавітну боротьбу за рішуче знищення капіталістичних порядків.

В 60-х рр. вони провадили запеклу боротьбу з бакуністами — прихильниками вчення російського анархіста М. Бакуніна, який є одним із засновників дрібнобуржуазного народницького «соціалізму». Як ідеолог дрібної буржуазії, Бакунін захищав відсталі, немарксистські погляди на завдання і мету визвольної боротьби. Він виступив противником ідеї диктатури пролетаріату і вів розкладницьку роботу всередині створеного Марксом і Енгельсом в 1864 р. І Інтернаціоналу. Боротьба з бакуністами закінчилася вигнанням останніх з лав Міжнародного товариства робітників. Рішуча поразка, завдана марксизмом ворожим течіям, дала можливість створити в ряді країн самостійні пролетарські партії. В 70-х і 80-х рр. окремі рецидиви дрібнобуржуазного соціалізму (наприклад, Дюрінг і інші) вже не робили скільки-небудь серйозного впливу на соціалістичний рух пролетаріату.

Спроба Є. Дюрінга створити нову різновидність дрібнобуржуазного соціалізму закінчилася повним провалом. В своїй праці «Анти-Дюрінг» (1878 р.) Енгельс не залишив від філософської, економічної і соціалістичної «теорії» Дюрінга каменя на камені. До 90-х рр. перемога марксизму над усіма іншими ідейними течіями всередині робітничого руху на Заході в основному була завершена.

Однак після того, як марксизм здобув перемогу над всіма ворожими йому течіями, боротьба не припинялася.

«Діалектика історії така, — говорив Ленін, — що теоретична перемога марксизму змушує ворогів його *переводжатися* марксистами» (Вибрані твори, т. I, стор. 49, ОГИЗ, 1946).

Виник соціалістичний опортунізм, тобто така течія всередині марксизму, яка під прапором внесення «поправок» у вчення Маркса, намагалася повністю його дискредитувати. В кінці XIX століття, особливо після смерті Енгельса (1895 р.) опортуністи почали свідомо перекручувати марксистське вчення, намагаючись пристосувати його до ідеології ліберальної буржуазії. З'явилися «теорії», які «обгрунтовували» можливість переходу до соціалізму без непримиренної класової боротьби, без революції, без диктатури пролетаріату. Опортуністи вважали, що пролетаріат зовсім не повинен розвивати свою класову свідомість, що він може обійтися і без власної революційної партії, що нема необхідності в поєднанні робітничого руху з науковим соціалізмом, з передовою теорією. Тим самим припинувалася роль теорії, свідомості, партії як революціонізуючої і керівної сили робітничого руху. Робітничий рух прирікався на самоплив, стихійність. Тимчасом він може успішно розвиватися і швидко привести до перемоги лише при умові поєднання його з марксистською теорією, з науковим соціалізмом. Про це товариш Сталін в своїй праці «Коротко про партійні незгоди» писав: «Що таке науковий соціалізм без робітничого руху? — Компас, який бувши залишений без ужитку, може тільки заіржавіти, і тоді довелося б його викинути за борт.

Що таке робітничий рух без соціалізму? — Корабель без компаса, який і так пристане до другого берега, але, якби у нього був компас, він досяг би берега далеко швидше і зустрів би менше небезпек.

З'єднайте те і друге разом, і ви матимете прекрасний корабель, який прямо поплине до другого берега і непошкоджений досягне пристані» (Твори, т. 1, стор. 102—103).

Опортуністична теорія стихійності, хвостизм, була внесенням буржуазної політики в робітничий рух. Тому марксизм міг розвиватися далі і завойовувати під свій прапор мільйони робітників тільки в запеклій боротьбі з опортунізмом, як політикою пристосування інтересів пролетаріату до інтересів імперіалістичної буржуазії.

* * *

Наступний етап у розвитку марксизму, етап грандіозного тріумфу марксизму, пов'язаний з іменами Леніна і Сталіна.

Поява ленінізму пов'язана з епохою імперіалізму, з виходом російського пролетаріату на широку арену політичного життя.

Маркс і Енгельс подвизалися в період, коли капіталізм ішов ще по шляху висхідного розвитку, в період доімперіалістичний. Але з кінця XIX століття починається нова смуга в розвитку капіталізму. Настає епоха імперіалізму і пролетарських революцій. Розвиток капіталізму йде по низхідній лінії. З прогресивного він перетворюється в реакційний, загниваючий. «Вільна» конкуренція поступається місцем монополіям, що стають тією віссю, навколо якої рухається капіталістичне виробництво. Промисловий капітал з'єднується з банківським, панують фінансовий капітал і фінансова олігархія. Йде запекла боротьба за переділ вже поділеного світу, за колонії, за сфери прикладення капіталу.

Період відносно мирного розвитку капіталізму змінюється періодом нерівномірного, стрибкоподібного економічного й політичного розвитку. Окремі країни (США, Німеччина, Японія) в своєму розвитку випереджають країни старого капіталізму (Англія, Франція). Монополії посилюють анархію виробництва, вкрай загострюють антагоністичні суперечності, властиві капіталізму: суперечність між суспільним виробництвом і приватним присвоєнням, між працею і капіталом. Періодичні кризи капіталізму стають все більш руйнівними. В період імперіалізму загострюються суперечності між пануючими націями і колоніальними народами. Зростає обурення пролетаріату проти капіталізму, наростає революційна криза. Продуктивні сили приходять в непримиренну суперечність з пануючими відносинами в суспільстві. Умовою їх дальшого розвитку є насильне знищення паразитичного класу капіталістів.

В цій новій історичній обстановці найважливіші питання революційної боротьби пролетаріату поставили по-новому.

На початок XX століття Росія стала вузловим пунктом усіх суперечностей імперіалізму. На цей час центр революційного руху перемістився в Росію. «...у Росії підіймалась велетенська народна революція, на чолі якої стояв найреволюційніший у світі пролетаріат, що мав у своєму розпорядженні такого серйозного союзника, як революційне селянство Росії», — говорив товариш Сталін.

«... Росія повинна була стати вузловим пунктом суперечностей імперіалізму не тільки в тому розумінні, що суперечності ці найлегше розкривалися саме в Росії з огляду на особливо неподобний і особливо нетерпимий їх характер, і не тільки тому, що Росія була найважливішою опорою західного імперіалізму, яка з'єднувала фінансовий капітал Заходу з колоніями Сходу, але й тому що тільки в Росії існувала реальна сила, спроможна розв'язати суперечності імперіалізму революційним шляхом» (Сталін, Питання ленінізму, вид. 11-е, стор. 5).

Російський робітничий клас перетворився в передовий загін робітничого класу всього світу, а Росія — в країну безприкладного, за глибиною і розмахом, загальнодемократичного і пролетарського революційного руху, в революційний центр світу, в батьківщину ленінізму. Відповідно до змін, що відбулися в системі світового капіталізму і умов класової боротьби пролетаріату в Росії і в усьому світі, Ленін і Сталін відстояли чистоту марксистського вчення і розвинули його далі. Ленінізм, що продовжив і розвинув далі марксизм, став духовною зброєю мільйонів трудящих у їх боротьбі за повалення влади поміщиків і капіталістів, за побудову соціалістичного суспільства в нашій країні, за прогрес і демократію в усьому світі.

Ленінізм, як вчення міжнародного пролетаріату, міг виникнути тільки в країні з найгострішими суспільними суперечностями і найреволюційнішим робітничим класом. Ленінізм є узагальненням досвіду світового і російського революційного руху, теоретичним виразом корінних інтересів робітничого класу.

Маркс і Енгельс поставили своє вчення на службу революційній боротьбі пролетаріату за визволення від капіталістичного рабства. Ленін і Сталін ще глибше поєднали революційну теорію з практикою визвольної боротьби пролетаріату і всіх трудящих мас. Вивчаючи досвід міжнародного робітничого руху і обґрунтовуючи революційну визвольну місію пролетаріату, Ленін і Сталін покладали величезні надії на російський пролетаріат. Будучи найреволюційнішим робітничим класом, російський робітничий клас, озброєний революційною марксистсько-ленінською теорією, ішов по шляху перетворення Росії буржуазно-поміщицької в Росію соціалістичну. «Не виключена можливість, що саме Росія буде країною, яка прокладатиме шлях до соціалізму... Треба відкинути віджиле уявлення

про те, що тільки Європа може вказати нам шлях» (Й. Сталін, Твори, т. 3, стор. 185). Ці слова товариша Сталіна, проголошені з трибуни VI з'їзду більшовицької партії, ґрунтувалися на глибокій вірі в революційні можливості російського робітничого класу, в перетворюючу роль ідей марксизму-ленінізму.

Ленін і Сталін розробили струнку вчення про союзників пролетаріату в його революційній боротьбі, вбачаючи їх насамперед в багатомільйонних масах трудящего селянства. Виходячи з нової історичної обстановки, Ленін і Сталін дали нове розв'язання питання про рушійні сили, про гегемона буржуазно-демократичної революції. В протилежність всім західноєвропейським революціям минулого, в російській буржуазно-демократичній революції, що назрівала на початку ХХ століття, керівною силою мусила стати не буржуазія, а найпередовіший, революційний клас суспільства — пролетаріат. В Росії на початку ХХ століття було вже таке співвідношення суспільних сил, яке дозволяло пролетаріатові зайняти керівне становище в майбутній демократичній революції. Єдиним класом, який міг очолити боротьбу широких трудящих мас за ліквідацію всіх старих порядків, міг бути тільки пролетаріат. Тому Ленін і Сталін в період революції 1905 р. в боротьбі з лібералами і меншовиками захищали ідею союзу пролетаріату і селянства.

Диктатуру пролетаріату Ленін і Сталін розглядали, як особливий класовий союз пролетаріату з трудящими масами селянства при керівній ролі робітничого класу.

Ленін і Сталін по-новому розв'язали питання про співвідношення між буржуазно-демократичною революцією і революцією соціалістичною. В протилежність догмі опортуністів II Інтернаціоналу, в тому числі і російських меншовиків, згідно з якою між буржуазно-демократичною і соціалістичною революціями існує прірва, тобто довгий ряд років панування буржуазії, Ленін і Сталін створили революційну теорію, згідно з якою пролетаріат після здійснення демократичного перевороту, в міру сил і можливостей, негайно переходить до революції соціалістичної. Ця теорія переростає в буржуазно-демократичної революції в революцію соціалістичну була найдійовішою зброєю в руках пролетаріату. Вона розв'язувала його революційну ініціативу, його активність у боротьбі за визволення трудящих мас від ярма капіталістичної експлуатації.

Ще в кінці минулого століття В. І. Ленін завершив розгром народницької ідеології, яка перешкоджала розвиткові революційного робітничого руху. Викривши реакційність утопічних поглядів народників 90-х років, творчо розвиваючи вчення Маркса — Енгельса, В. І. Ленін в запеклій боротьбі з новими ворогами марксизму — економістами, меншовиками, анархістами та ін. поставив своє вчення на службу визволення трудящих мас Росії від ярма самодержавства, поміщиків і капіталістів.

Ленін і Сталін відповідно до нової епохи висунули і обґрунтували геніальну теорію про можливість перемоги соціалізму і комунізму спочатку в одній, окремо взятій країні.

Велике вчення Леніна і Сталіна дало наукове розв'язання і другого питання величезної важливості — питання про зв'язок національного і колоніального визвольного руху з визвольною боротьбою пролетаріату. Ленінізм озброїв мільйонні маси трудящих різних національностей знанням умов свого визволення. Ленін і Сталін вказують, що національне питання може бути розв'язане лише при перемозі соціалістичної революції.

Особливого значення ленінсько-сталінське вчення про національне питання, як складову частину питання про визволення всіх трудящих від капіталістичного ярма, набрало в умовах Росії. Здійснення кращих сподівань трудящих всіх пригноблених націй царської Росії, яка була тюрмою народів, могло статися тільки на ґрунті класової боротьби робітничого класу за знищення буржуазного ладу. Пролетарські маси української, білоруської, грузинської, вірменської та інших націй все більше й більше переконувалися, що тільки під прапором ідей ленінізму вони можуть визволитися від всякого національного і класового гніту.

Ленін і Сталін невпинно боролися за встановлення братерського союзу між експлуатованими масами Росії. Вони показували, що віджилому світові національного гноблення, розбрату та відокремлення «робітники протиставлять новий світ єдності трудящих усіх націй, в якому нема місця ні для одного привілею, ні для найменшого гноблення людини людиною» (Ленін, Твори, т. XVI, вид. 3, стор. 390).

Великі ідеї ленінізму мали виняткове значення у розв'язанні завдань справді прогресивного історичного роз-

витку всіх пригноблених народів колишньої Російської імперії і серед них українського народу. Створена Леніним і Сталіним партія більшовиків — бойовий штаб пролетаріату Росії, керівна сила всієї революційно-визвольної боротьби — очолила боротьбу трудящих України проти поміщиків і капіталістів та їх агентури — буржуазних націоналістів.

Глибоко реакційною є буржуазно-націоналістична концепція «єдиного потоку» в історичному розвитку України, що заперечує наявність класового поділу на Україні, заперечує факт існування двох національних культур в культурі України. Буржуазні націоналісти — грушевські, винниченки, петлюри, донцови та інші — заперечували безумовний факт наявності найглибших зв'язків між руським і українським народами, спільність класових цілей великоруських і українських пролетарів, факт спільної боротьби трудящих класів Росії і України проти споконвічних їх гнобителів — царизму, поміщиків і буржуазії. Вони намагалися протиставити інтереси трудящих двох братніх народів, посіяти ворожнечу між ними і цим здійснити свої мерзенні буржуазно-націоналістичні задуми про перетворення України в колонію західноєвропейського імперіалізму.

Маючи величезну підтримку в особі братнього російського народу, український народ вийшов переможцем з цієї боротьби. Це стало можливим тільки завдяки Великій Жовтневій соціалістичній революції, в результаті якої на Україні була встановлена радянська влада. Трудящі України з допомогою великого російського народу відстояли свої завоювання в боротьбі з внутрішньою контрреволюцією та іноземною інтервенцією і перетворили свою соціалістичну республіку в країну передової індустрії і колективного сільського господарства.

Наша країна є країною, де ленінсько-сталінська ідеологія національної рівноправності, ідеологія дружби народів торжествує свою повну перемогу. Жовтнева революція розірвала кайдани національного рабства, проголосила право народів, що населяють Росію, визначити свою власну долю. Народи, визволені від вікового гніту, згуртувавшись навколо великого російського народу, утворили велику братню сім'ю — Союз Радянських Соціалістичних Республік. Багатонаціональна радянська держава витримала всі випробування. Її міцності могла б позаздрити будь-яка інша багатонаціональна держава світу.

Дружба народів стала одним з джерел сили радянського устрою. Завдяки дружбі і взаємодопомозі вільних від національного і класового гніту народів стало можливим в короткий історичний період перетворити раніш відсталі окраїни царської Росії в радянські республіки з квітучою економікою і культурою, національною формою і соціалістичною змістом. На основі єдності і дружби всі народи незламного Союзу вільних республік впевнено йдуть по шляху побудови комунізму. Одне з перших місць в щасливій сім'ї вільних радянських народів займає народ Радянської України. В своїй промові на ювілейній сесії Верховної Ради УРСР в день 30-річчя Радянської України товариш Молотов говорив:

«Тільки Радянська революція в Росії відкрила шлях до відродження українського народу, який створив власну Радянську державу і зайняв своє видатне місце в Союзі Радянських Соціалістичних Республік. З цього моменту починаються роки і перші десятиріччя національного відродження українського народу. Це відродження знайшло свою могутню опору в радянській владі на Україні і в керівництві Більшовицької партії. Ленін і Сталін розгорнули той прапор, під яким почався розквіт сил українського народу, розквіт сил Радянської України.

Тепер Радянська Україна стоїть у перших рядах серед радянських республік нашої Батьківщини».

* * *

Історія ленінізму — це історія його боротьби з усіма ворожими ідейними течіями, історія його невинно зростаючого впливу на мільйонні маси трудящих нашої країни і усього світу, історія втілення його безсмертних ідей в живу дійсність. Жодне з вчень за всю історію людства не витримало випробування часу, перевірки практикою історичного розвитку. Всі вони, чинячи опір неблаганному натиску фактів дійсності і йдучи їм наперекір, рано чи пізно зазнали жалюгідного кінця. Марксизм-ленінізм став тим вченням, яке силою своїх ідей, діяльністю його творців і створеної ними комуністичної партії виявилося непереможним і стало прапором сотень мільйонів борців за своє визволення і будівництво нового, соціалістичного життя.

Партія більшовиків, створена Леніним і Сталіним, була живим, реальним поєднанням найпередовішого вчення —

ленінізму з революційним рухом російського робітничого класу. Особливістю партії ленінізму є те, що вона є партія нового типу, партія, яка піднесла на небувалу висоту значення революційної теорії, значення єдності теорії і практики. Тільки така партія відповідала духові і революційним тенденціям боротьби російського і міжнародного пролетаріату проти реакційних сил старого світу. Більшовицька партія в корені протилежна партіям II Інтернаціоналу, що народилися в обстановці мирного розвитку класової боротьби і в період імперіалізму перетворилися в партії «соціальних реформ», в опору імперіалістичної буржуазії, в знаряддя «класового миру», в додаток парламентської фракції. Партія більшовиків, завдяки її духовній зброї — ленінізмові — відповідає всім завданням, поставленим російським революційним рухом і умовами світового робітничого руху. Партія ленінізму виявилася єдиною партією, яка добилася завоювання влади трудящими масами і побудови соціалістичного суспільства.

Ленін і Сталін, партія більшовиків шляхом невтомної пропаганди, агітації і організаційних засобів залучали широкі маси трудящих до активного політичного життя, виховували їх класову самосвідомість. Ще на початку самостійного революційного руху російського робітничого класу, в кінці XIX століття, коли, за характеристикою Леніна, в російському робітничому русі панували розбід і хитання, Ленін висунув ідею переходу від політичної пропаганди, яка провадилася серед невеликого кола передових робітників, до злободенної політичної агітації, яка мусила провадитися серед широких робітничих мас, мобілізуючи і організуючи їх на боротьбу з урядом і буржуазією. Ця надзвичайно велика ідея знайшла своє реальне здійснення завдяки діяльності Леніна, Сталіна, партії більшовиків. Здійснений перехід від пропаганди до агітації мав величезні наслідки для революційного виховання мас, для їх цілеспрямованої боротьби з самодержавством і буржуазією.

Завдяки діяльності Леніна і Сталіна, партії більшовиків, непереможна сила геніальних ідей ленінізму з кожним новим історичним періодом все більше прокладала собі життєвий шлях, завойовуючи симпатії мільйонів трудящих.

З початку свого виникнення і до Великої Жовтневої соціалістичної революції історична доля ленінізму харак-

теризується дедалі зростаючим впливом на широкі народні маси, на їх свідомість і практичну революційну діяльність. В запеклій боротьбі з усіма ворогами, у вогні революційних битв трудящих класів ленінізм завойовує під свій прапор трудящі маси. Вже грозові події 1905—1907 років, що були генеральною репетицією майбутніх битв трудящих за своє визволення, стали серйозним випробуванням для всіх партій, що боролися, та їх ідеології. Вони показали, що послідовним борцем за демократичні свободи може бути тільки пролетаріат, який зможе до кінця виконати свою роль керівної сили буржуазно-демократичної революції тільки тоді, коли стане під ідейний прапор більшовизму.

В тяжкі дні реакції, що настала після поразки революції 1905—1907 років, партія Леніна—Сталіна відстояла ленінізм у боротьбі з ліквідаторами та одзовістами, що всіляко намагалися перешкодити справі згуртування мас під прапор більшовизму.

У цей же час Ленін і Сталін в боротьбі з махістами і анархістами захистили й розвинули далі марксистську філософію—теоретичний фундамент комунізму. Геніальний твір Леніна «Матеріалізм і емпіріокритицизм», написаний 1908 р., відіграв винятково велику роль у розвитку російського і світового революційного руху.

Після поразки революції 1905—1907 рр. настав період глибокої політичної реакції. Наступ реакції ішов і на ідеологічному фронті. У філософії посилились спроби ревізії марксизму, спрямовані на відрив мас від революції. «Критика» філософії марксизму провадилася під прапором «захисту» позицій марксизму. Завдання дати відсіч переродженням в галузі марксизму взяв на себе Ленін. Він до кінця викрив реакційну суть махізму, розробив теоретичні основи більшовицької партії, геніально узагальнив все важливе й істотне з того, що було досі надбано наукою і, передусім, природознавством.

Величезне значення в справі розгрому ворожої марксистової ідеології, в захисті і обґрунтуванні теоретичних і науково-історичних основ марксизму відіграла робота товариша Сталіна «Анархізм чи соціалізм?», написана 1906—1907 рр. У цій роботі товариш Сталін показав найглибший зв'язок між науковим розумінням світу, яке дається марксистською філософією, і революційною боротьбою робітничого класу за перебудову суспільного життя. Разом

з тим товариш Сталін показав неминучість загибелі капіталізму і безперечне торжество соціалізму.

Завдяки цим чудовим творам Леніна і Сталіна більшовицька партія одержала могутню ідейну зброю в боротьбі за підготовку мас до революції, за побудування соціалізму в нашій країні.

В роки піднесення робітничого руху партія більшовиків ще сильніше зміцнила свої позиції в пролетарських масах. В період світової війни, коли всі партії II Інтернаціоналу зрадили справі пролетарського інтернаціоналізму і віддали себе в розпорядження власних імперіалістичних урядів, партія Леніна — Сталіна була єдиною партією, що лишалася вірна марксистсько-ленінському прапору непримиренної класово-пролетарської політики. Боротьчись проти шовіністичного чаду, що охопив соціалістичні партії, і викриваючи фальшиві соціал-пацифістські лозунги, за якими ховалася зрада інтересів робітничого класу, партія ленінізму провадила неухильну політику підготовки мас до штурму твердинь капіталізму. І коли в ході підготовки соціалістичної революції угодовські партії меншовиків і есерів були остаточно викриті, як пособники імперіалістичної буржуазії, робітничий клас, керований більшовицькою партією, здійснив соціалістичну революцію.

«Період від 1903 р. до жовтня 1917 року, — говорив товариш Сталін, — є період запеклої боротьби думок в робітничому класі нашої країни, період боротьби між більшовиками, меншовиками і есерами за вплив у робітничому класі. За цей період робітничий клас СРСР пройшов три революції. В огні цих революцій випробовував і перевіряв він ці партії, їх придатність для справи пролетарської революції, їх пролетарську революційність. І от, під жовтневі дні 1917 року, коли історія підвела підсумок усій минулій революційній боротьбі, коли історія зважила на своїх терезах питому вагу партій, які боролись всередині робітничого класу, — робітничий клас СРСР зробив, нарешті, остаточний вибір, спинившись на комуністичній партії як єдино пролетарській партії» (Питання ленінізму, вид. 10-е, стор. 182).

Завдяки цій перемозі ленінізму, вперше в історії людства в нашій країні назавжди було ліквідоване панування поміщиків і капіталістів і встановлена влада народу. Це був величезний тріумф марксизму-ленінізму, тріумф, який

не припадав ще ніколи на долю жодного з вчень, відомих історії.

Після побідоносної соціалістичної революції робітничий клас і трудове селянство, очолюване партією більшовиків, незважаючи на неймовірні труднощі, перемогли внутрішню контрреволюцію і зовнішню інтервенцію, організовану буржуазією цілого ряду країн. Почався період відбудови народного господарства, зруйнованого за роки війни, період будівництва соціалізму. В цих умовах лєнінізмові довелося витримати запеклу боротьбу проти троцькістів і правих реставраторів капіталізму, які різними шляхами намагалися ревізувати основи лєнінізму і посіяти в середовищі робітничого класу невіру в можливість побудови соціалізму в нашій країні.

Партія, що згуртувалася після смерті Лєніна навколо товариша Сталіна, повела курс на індустріалізацію країни і колективізацію сільського господарства, курс на побудову соціалізму.

З особливою силою підкреслював Лєнін життєву необхідність створення соціалістичної промисловості в нашій країні одразу ж після закінчення громадянської війни. Коли ж під керівництвом партії більшовиків зусиллями трудящих мас було досягнуто довоєнного рівня виробництва і постало питання про шляхи дальшого розвитку радянської країни, партія висунула завдання соціалістичної індустріалізації як вирішальної умови для побудови соціалізму. Товариш Сталін, продовжуючи велику справу Лєніна, обґрунтував і розвинув далі лєнінське вчення про побудову соціалізму в нашій країні. Керуючись вказівками Лєніна, товариш Сталін всебічно розробив положення про соціалістичну індустріалізацію і показав корінну відміну радянського методу індустріалізації від капіталістичного. Виходячи з глибокого аналізу внутрішнього і зовнішнього становища СРСР, він показав, що без розвитку промисловості і насамперед важкої, не можна й думати про здійснення побудови соціалістичного суспільства в нашій країні.

Царська Росія економічно відставала від передових країн капіталізму на 50—100 років. Це була переважно дрібноселянська країна з дуже мало розвиненою промисловістю. До того ж вона перебувала в напівколоніальній залежності, внаслідок чого виникла реальна загроза її економічного й політичного поневолення з боку імперіалістичних хижаків Заходу. Промислової продукції Росія ви-

робляла в півтора рази менше порівняно з продукцією сільського господарства, яке також стояло на дуже низькому рівні розвитку. Ряду галузей промисловості, які мають першорядне значення для економічної і воєнної могутності країни, в Росії зовсім не було. Щодо технічного оснащення промисловості царська Росія також дуже відставала від передових на той час країн капіталізму. Як відзначав Ленін, сучасними знаряддями виробництва вона була забезпечена в чотири рази гірше, ніж Англія, в п'ять разів гірше, ніж Німеччина, в десять разів гірше, ніж Америка. Питомі вага російської промисловості у світовому виробництві 1913 р. становила всього лише 2,6 проц., тимчасом як англійська — 12,1 проц., німецька — 15,3 проц. і американська промисловість — 38,2 проц. В економічному відношенні, тобто у виробництві продукції на душу населення, Росія стояла в одному ряду з найвідсталішими країнами світу.

Зрозуміло, така відстала економічна база не відповідала найпередовішому радянському суспільному ладові, який був встановлений в результаті перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції. Приведення відсталої економіки у відповідність до передового радянського ладу було найважливішим завданням партії. Необхідно було в найкоротший історичний період створити важку промисловість — основу економічної могутності країни — з тим, щоб розв'язати велике завдання побудови соціалізму.

Крім того і міжнародна обстановка настійно вимагала розвитку важкої промисловості. СРСР був єдиною в світі країною диктатури пролетаріату. Завдання забезпечення економічної незалежності країни і зміцнення її оборонної могутності було одним з вирішальних завдань радянської держави, для розв'язання якого необхідно було найшвидше покінчити з споконвічною техніко-економічною відсталістю і добитися розвитку власної соціалістичної індустрії.

Отже, як внутрішні умови, так і зовнішня обстановка вимагали якнайшвидшого здійснення індустріалізації країни. Завдання розвитку важкої промисловості, основи всього господарського розвитку; гарантії свободи і незалежності народів СРСР — стало найважливішим життєвим завданням партії, держави і народу. Товариш Сталін, визнаючи основну лінію партії в господарському розвитку нашої країни, говорив на XIV з'їзді ВКП(б):

«Перетворити нашу країну з аграрної в індустріальну, здатну виробляти своїми власними силами необхідне устаткування, — ось у чому суть, основа нашої генеральної лінії. Ми повинні поставити справу так, щоб помисли і прагнення господарників були спрямовані саме в цей бік, в бік перетворення нашої країни з країни, яка ввозить устаткування, в країну, яка виробляє це устаткування. Бо в цьому основна ґарантія господарської самостійності нашої країни. Бо в цьому ґарантія того, що наша країна не буде перетворена в придаток капіталістичних країн».

Вороги партії й народу всіма засобами намагалися зірвати справу соціалістичної індустріалізації нашої країни. Партія відкинула ворожі плани, що прирікали країну на економічне і воєнне безсилля перед капіталістичним світом. Озброєна сталінським вченням про соціалістичне перетворення нашої країни шляхом розвитку насамперед важкої промисловості, партія більшовиків мобілізувала маси на виконання величезної програми перетворення СРСР на країну високорозвиненої промисловості.

Найбільш повно велика ідея соціалістичної індустріалізації втілена в сталінських п'ятирічних планах. За порівняно короткий історичний строк була створена могутня важка промисловість, що стала основою здійснення ленінсько-сталінського плану індустріалізації країни. Плани соціалістичного будівництва, незважаючи на лементування буржуазії за кордоном та її троцькістсько-бухарінської агентури, невпинно перетворювалися в життя. Ріст промисловості відбувався винятково швидкими темпами.

Завдяки успішному виконанню сталінських п'ятирічок Радянський Союз з країни відсталої, аграрної перетворився в могутню, індустріальну державу. Продукція промисловості в 1940 р. перевищувала обсяг промислового виробництва царської Росії (1913 р.) в 12 разів, а продукція машинобудівельної промисловості — в 50 разів. Важка промисловість стала ключем для перетворення всього нашого народного господарства. По рівню промислового виробництва СРСР випередив Англію, Францію, Німеччину і зайняв перше місце в Європі і друге в світі. Були створені нові галузі промисловості: авіаційна, автомобільна, тракторна, комбайнова, моторобудівельна, верстатобудівельна, хімічна та ін.

В результаті індустріалізації в нашій країні виросла величезна армія висококваліфікованих кадрів, що оволо-

діли новою складною технікою і сприяли її дальшому розвитку. Незмірно підвищилася продуктивність праці. Народився славний стахановський рух — найвища форма соціалістичного змагання, — що «підготовляє умови для переходу від соціалізму до комунізму» (Сталін). Значно підвищився матеріальний добробут найширших мас радянського народу. Відкрились небачені перспективи для росту заможності всіх трудящих. Народ узнав ціну вільної праці — без експлуатації й поневолення людини людиною. Праця стала справою честі радянського громадянина, визволеного від лещат капіталу. Ці успіхи радянської країни, досягнуті лише за 13 років (1928—1940 рр.), характеризують наш розвиток, як розвиток корінний, якісний. В промові на передвиборних зборах виборців Сталінського виборчого округу м. Москви 9 лютого 1946 р. товариш Сталін говорив про цей своєрідний характер нашого розвитку:

«Таке небувале зростання виробництва не можна вважати простим і звичайним розвитком країни від відсталості до прогресу. Це був стрибок, з допомогою якого наша Батьківщина перетворилася з відсталої країни на передову, з аграрної — на індустріальну».

Досить порівняти лише такі цифри, щоб переконатися в глибокій справедливості цієї характеристики розвитку Радянського Союзу за роки сталінських п'ятирічок. В 1940 р. в нашій країні було витолено чавуну майже в 4 рази, а сталі в 4,5 раза більше, ніж царською Росією в 1913 р. Кам'яного вугілля в тому ж році було видобуто в 5,5, а нафти в 3,5 раза більше, ніж в 1913 р. Товарного зерна СРСР одержав на 17 млн. тонн більше, ніж в 1913 р. Все це забезпечило нашій країні можливість витримати суворі воєнні випробування. Без могутньої соціалістичної індустрії, створеної в роки п'ятирічок, СРСР не зміг би протистояти шаленому натискові фашистських броньованих орд.

Індустріалізація країни перетворила СРСР з країни слабої і невідготовленої до оборони «...в країну могутню в розумінні обороноздатності, в країну, готову до всяких випадковостей, в країну, здатну виробляти в масовому масштабі всі сучасні знаряддя оборони і забезпечити ними свою армію в разі нападу ззовні» (Й. В. Сталін, Питання ленінізму, вид. 11-е, стор. 317).

Фізичне винищення і рабство могло б бути долею наро-

дів СРСР. Гітлерівські головорізи були певні, що вони зможуть легко пограбувати нашу країну. Однак фашистські розбійники глибоко помилилися. Радянська Армія, спираючись на могутню економіку СРСР, створену в період сталінських п'ятирічок, дала фашистським загарбникам такий урок, який довго пам'ятатимуть всі вороги радянської країни.

Соціалістична індустріалізація була однією з вирішальних ланок в ланцюзі перетворення геніальних ідей ленінізму в живу дійсність, вона була найважливішою передумовою соціалістичної перебудови села, бо тільки при наявності матеріально-технічної бази можна було здійснити колективізацію сільського господарства.

Велична програма соціалістичного перетворення нашої країни, накреслена генієм Леніна і Сталіна, передбачала, крім індустріалізації, також переведення мільйонних мас селянства на рейки соціалізму шляхом створення великих машинізованих колективних господарств.

В дореволюційній Росії, коли влада була в руках поміщиків і капіталістів, становище широких селянських мас було дуже тяжке. До Жовтневої революції землею порядкували переважно паразитичні верстви суспільства — поміщики, царські наближені, монастирі, куркулі. В їх розпорядженні було 232,5 млн. гектарів землі в той час, як трудяще селянство мало в своєму розпорядженні тільки 134,7 млн. гектарів. На одно поміщицьке господарство припадало в середньому 2 200 десятин. Найбільшим поміщиком був сам цар. Члени царської родини мали землі більше, ніж півмільйона селянських господарств. 6 мільйонів десятин землі було в руках церков та монастирів.

Селяни задихалися від безземелля. Переважна маса селянських дворів мала наділи, розміром не більше 1—2 десятин. Але й ці наділи селяни часто віддавали в рахунок боргів багатіям, а самі йшли до них в найми. Величезні маси селянства, придушені злиднями, змушені були працювати на своїй ділянці допотопним знаряддям — сохою, дерев'яним плугом та бороною.

Жовтнева революція 1917 р. поклала кінець пануванню поміщиків і капіталістів у нашій країні. Владу взяли робітники і селяни. Земля від експлуататорів перейшла у власність радянської держави, тобто у власність всього народу. Селянство дістало у безплатне користування понад 150 мільйонів десятин нових земель, які раніш належали поміщи-

кам, монастирям, церкві та ін. Радянська влада передала в руки біднішого селянства реманент експропрійованих поміщиків, дала кредити для купівлі насіння, тяглової сили та реманенту. Селянин зітхнув вільніше. Поліпшилося його матеріальне становище.

Але незважаючи на значну підтримку з боку радянської держави, дрібне одноосібне господарство не могло вибитися із злиднів. Не можна було докорінно змінити умови життя селянина при збереженні роздрібненого селянського господарства. Селяни не мали змоги використати на своїх ділянках великі сільськогосподарські машини. До того ж і дальший розвиток соціалістичної промисловості гальмувався вузькістю продовольчої і сировинної бази. Сільське господарство вже не задовольняло зростаючих потреб швидко ростущої промисловості. Особливо зросла потреба в товарному зерні для промислових міст та армії. Проте селяни давали товарного зерна дуже мало. Необхідно було ліквідувати це відставання сільського господарства на основі створення великих господарств, здатних широко застосовувати складну сільськогосподарську техніку і реалізувати кращі досягнення науки.

Як вказує товариш Сталін, велике господарство може ґрунтуватися або на капіталістичній, або на соціалістичній основі. Вороги ленінізму намагалися спрямувати розвиток сільського господарства по капіталістичному шляху. А цей шлях вів нашу країну назад, до капіталізму. Ми не могли стати на цей гибельний шлях. Стоячи на сторожі інтересів народу, партія більшовиків повела селянство по соціалістичному шляху, по шляху здійснення великих ленінсько-сталінських ідей, по шляху кооперування дрібних селянських господарств, по шляху колективізації сільського господарства.

«Метод колективізації, — говорить товариш Сталін, — виявився в найвищій мірі прогресивним методом не тільки тому, що він не вимагав розорення селян, але й особливо тому, що він дав можливість протягом кількох років вкрити всю країну великими колективними господарствами, які мають можливість застосувати нову техніку, використати всі агрономічні досягнення і дати країні якомога більше товарної продукції.

Нема сумніву, що без політики колективізації ми не змогли б покінчити за такий короткий строк з віковою відсталістю нашого сільського господарства».

Вперше в людській історії селянство стало на шлях вільного життя і взнало радість праці на самих себе, на свою робітничо-селянську державу. Створення колгоспного ладу в нашій країні є всесвітньоісторичною перемогою лєнінізму, перемогою партії Лєніна — Сталіна. Масова колективізація стала основою для ліквідації останнього експлуататорського класу в нашій країні — куркульства. Це був, за характеристикою товариша Сталіна величезний революційний переворот, рівнозначний за своїми наслідками Жовтневому перевороту 1917 р. Це був якісний стрибок з одного стану суспільства в інший. В результаті цього одним ударом були розв'язані найважливіші корінні питання соціалістичного будівництва.

Керівна роль партії в колгоспному будівництві, постійне піклування про процвітання колгоспів, про їх організаційно-господарське зміцнення, допомога в боротьбі з ворожими колгоспному рухові елементами, виховання соціалістичного ставлення до праці — все це забезпечило всебічне зміцнення колгоспного ладу.

Соціалістична революція в нашій країні дала селянству такі матеріальні блага, яких не могла дати ні одна революція в минулому. В колгоспі землі стало втричі більше, ніж у одноосібних селян до революції. Колгоспне селянство одержало від держави в безплатне і вічне користування 488 мільйонів гектарів землі. На основі великого соціалістичного землеробства країна одержала необхідну кількість товарного зерна. Покращало постачання сільськогосподарської сировини промисловості і хліба робітничому населенню та армії. Колгоспи міцніли з року в рік. Вони дали змогу селянам використати сучасну техніку землеробства, застосувати наукові досягнення.

Перед початком Вітчизняної війни на полях колгоспів і радгоспів працювало 523 тисячі тракторів, 182 тисячі комбайнів і сотні тисяч інших машин. Збільшилася посівна площа. Колгоспи встановили світові рекорди урожайності ряду культур. Колгоспне життя ставало все заможнішим і культурнішим. Вигляд села докорінно змінився.

Колгоспне селянство — це нове селянство, якого ще не знала історія. Визволене від експлуатації, воно базує свою роботу і матеріальний добробут на колективній праці і сучасній техніці. Піклування про процвітання колгоспів і рідної радянської держави стало кривною справою кожного колгоспника.

Переваги колгоспного ладу з усією силою виявилися в роки Великої Вітчизняної війни. Колгоспи успішно перемогли всі труднощі, пов'язані з війною, і цілком справилися з завданнями, поставленими перед ними військовою обстановкою. Вони забезпечили країну й фронт продовольством, а промисловість — необхідною сировиною. В роки війни радянське селянство проявило високу свідомість загальнодержавних інтересів, показало всю силу любові до Батьківщини. Разом з усім народом воно відстояло радянський суспільний і державний лад.

Таким чином партія і радянська держава, керуючись ленінсько-сталінським вченням, організували трудящих на виконання великого плану соціалістичної перебудови нашої країни. Виконання цього плану перетворило нашу країну з дрібноселянської і нерозвиненої в промисловому відношенні в передову, могутню індустріально-колгоспну державу. За час сталінських п'ятирічок народи нашої країни досягли всесвітньоісторичних успіхів в економічному і культурному будівництві. Наша батьківщина докорінно перетворилася в усіх відношеннях. СРСР став твердинею соціалізму, рятівним маяком для пригноблених і поневолених народів усього світу.

Ці успіхи народів нашої країни на шляхах соціалістичного будівництва є свідченням великої життєстверджуючої сили марксизму-ленінізму. Ленінсько-сталінські ідеї з кожною новою перемогою радянського народу здобували все більше визнання серед усіх трудящих нашої країни.

Побудова соціалізму, що була прямим результатом перемоги політики індустріалізації та колективізації, небачений розквіт культури і ріст матеріального добробуту трудящих з великою силою показали життєву правоту ленінізму.

В результаті перемоги соціалізму в нашій країні докорінно змінився робітничий клас, селянство, інтелігенція СРСР, розвинулись такі рушійні сили, як-от морально-політична єдність радянського суспільства, дружба народів, животворний радянський патріотизм. Згуртувавшись навколо партії більшовиків і товариша Сталіна, навколо прапора ленінізму, трудящі нашої країни досягли всесвітньоісторичних перемог.

В результаті великих перетворень змінилися і люди нашої країни. Якщо в умовах капіталізму основою всіх

людських відносин була приватна власність, що, як про це говорили ще Маркс і Енгельс у «Маніфесті Комуністичної партії», не лишала між людьми ніякого іншого зв'язку, крім «голого інтересу, безсердечного чистогану», і перетворювала в міняльну вартість навіть особисту гідність людини, то в умовах соціалізму становище докорінно змінилося. Інтереси держави, соціалістичної Батьківщини стали найвищими інтересами для членів радянського суспільства. Праця на благо рідної країни, безмежна відданість великій партії Леніна — Сталіна, невгасима любов до народу і Вітчизни і ненависть до ворогів, товариське співробітництво і взаємодопомога, масовий героїзм в бою і праці, невтомна енергія, бадьорість духу і самовідданість, — ось ті дорогоцінні якості радянської людини, які все більше стають якостями багатьох мільйонів громадян країни соціалізму. Комуністична свідомість, радянська ідеологія стали панівними серед найширших мас народу.

Перемога і панування марксистсько-ленінської ідеології не означає однак, що в нашій країні до кінця ліквідовані залишки старої, індивідуалістичної, буржуазної ідеології. Пережитки капіталістичної свідомості дають себе відчувати у дрібновласницькому ставленні окремих людей до соціалістичної власності — всенародного добра, в прагненні урвати з держави якнайбільше і дати їй якнайменше, в порушенні правил соціалістичного співжиття, в нерадянському ставленні до жінки, в низькопоклонстві перед розтлінною буржуазною культурою, у безідейності і аполітичності, в протягуванні в науку і літературу націоналістичних ідейок і т. д. З усім цим необхідно вести якнайнепримиреннішу боротьбу. Завдання полягає в тому, щоб виховати в комуністичному дусі всіх трудящих нашої країни. Ідейною основою комуністичного виховання є марксизм-ленінізм. Тому якнайглибше вкорінення марксистсько-ленінських ідей у маси є тією надзвичайно важливою умовою, без якої неможливе комуністичне виховання.

Величезною подією в ідейному житті більшовицької партії і радянського народу став вихід класичної праці Й. В. Сталіна «Історія ВКП(б). Короткий курс» — справжньої енциклопедії основних знань в галузі марксизму-ленінізму. Книга вийшла в світ 1 жовтня 1938 року.

«Короткий курс історії ВКП(б)» є найважливішим засобом ідейного виховання кадрів, засобом озброєння їх знан-

ням законів суспільного розвитку, є знаряддям у боротьбі за перемогу комунізму.

Величезним тріумфом марксизму-ленінізму є побідоносне завершення грандіозної битви народів нашої країни проти німецько-фашистських поневолювачів, які зазіхнули на честь, свободу і незалежність Радянського Союзу. Вогні Великої Вітчизняної війни були випробувані сила й життєвість нашого суспільного і державного ладу. Гітлерівські вандали, що вчинили віроломний напад на нашу Батьківщину, ставили собі за мету перетворити вільний радянський народ в рабів німецьких імперіалістів. Вони намагалися посіяти ворожнечу між народами Радянського Союзу, ліквідувати всі їх економічні, політичні й культурні завоювання.

Однак фашистські орди зазнали цілковитої поразки. Переміг Радянський Союз, його армія, його народ. Велика Вітчизняна війна Радянського Союзу проти німецьких фашистів та їх сателітів продемонструвала перед усім світом перевагу соціалістичного радянського суспільного і державного ладу нашої країни над буржуазним суспільством, показала непорушну міць і життєвість радянського ладу.

Перемога СРСР над гітлерівською Німеччиною — це перемога нового над старим, умираючим, перемога прогресу над реакцією, свободи над рабством. Це не тільки перемога нашої армії над розбійницькими ордами фашистів, не тільки перемога соціалістичного господарства над господарством капіталістичним. Це також морально-політична перемога, перемога радянської ідеології над ідеологією розбою та расового варварства, перемога істини над мракобіссям, перемога безсмертних ідей марксизму-ленінізму.

Побідоносне закінчення Великої Вітчизняної війни показало всю велич безсмертних ленінсько-сталінських ідей, ідей найпередовішого вчення сучасності — марксизму-ленінізму. В самовідданій боротьбі з фашистськими загарбниками великі ідеї ленінізму давали натхнення радянським воїнам, запалювали їх на нові подвиги. Політична свідомість і моральні якості бійців на фронті і трудівників в тилу були винятково великі. Безприкладна за своїми масштабами

війна радянського народу велася під прапором ленінізму, який дістав ще одне величезне підтвердження своєї сили справедливості і життєвості. Велике непереможне вчення Маркса—Енгельса—Леніна—Сталіна показало всьому світові свою життєздатну силу.

Після великої перемоги над фашистською Німеччиною та імперіалістичною Японією радянський народ під керівництвом партії більшовиків приступив до відбудови господарства, зруйнованого фашистськими варварами і, тепер, своєю героїчною працею підносить нашу Батьківщину на ще вищий ступінь економічного і культурного розвитку. Вже перші два роки мирної творчої праці дали свої великі результати. Незважаючи на тяжкий, посушливий 1946 рік, наша країна на третьому післявоєнному році зуміла зміцнити фінансову систему і перейти до розгорнутої безкарткової торгівлі продовольчими і промисловими товарами.

Радянський Союз, що втілює у дійсність марксизм-ленінізм, очолює боротьбу антиімперіалістичного, демократичного табору проти табору імперіалістичного, антидемократичного, боротьбу за міцний і тривалий демократичний мир, за свободу й незалежність народів.

Імперіалізм намагається всякими засобами зміцнити своє панування. З цією метою імперіалісти не зупиняються ні перед перетворенням інших країн в арену фашистської сваволі і кровопролитних боїв, як це має місце в Греції, Індонезії, Палестині, Китаї, ні перед перетворенням власних країн у військово-поліційні держави типу фашистської Німеччини. Особливо лютують американські імперіалісти, що стоять на чолі світової реакції. Вони безпардонно втручаються у внутрішні справи інших країн, тероризують демократичні сили у власній країні і загрожують атомною зброєю, намагаючись залякати волелюбні народи, що ведуть боротьбу проти імперіалізму, за мир, за демократію. В шаленій люті американські імперіалісти почали ідеологічний похід проти Радянського Союзу, намагаючись дискредитувати в очах світової громадської думки радянську ідеологію, марксизм-ленінізм, досягнення народів Радянського Союзу і країн народної демократії.

З часу розгрому фашистської Німеччини з її ідеологією людиноненависництва центром всякого мракобісся стали Сполучені Штати Америки. Саме туди ринули всякі проповідники містики, середньовіччя, обскурантизму, ненависті до всього живого і прогресивного. Там знайшли при-

тулок всі майстри по виготовленню духовної отрути, імпортовані з Німеччини, Австрії, Іспанії. Саме там проголосив злісну промову, сповнену скаженої люті проти СРСР і країн нової демократії, верховода англійських реакціонерів Черчилль. Там же дістають вказівки слуги імперіалізму з табору правих соціалістів — всі ці бевіни, шумахери, сарагати, католицькі попи та інші служителі доларової демократії.

Особливо лютує ідеологічна реакція проти марксизму-ленінізму, який з кожним роком завойовує все міцніші позиції. У своєму виступі на філософській дискусії товариш Жданов говорив: «Центр боротьби проти марксизму перемістився нині в Америку і Англію. Всі сили мракобісся і реакції поставлені тепер на службу боротьби проти марксизму. Знову витягнута на світ і прийнята на озброєння буржуазної філософії, служниці атомно-доларової демократії, пошарпана зброя мракобісся і попівщини: Ватикан і расистська теорія; оскаженілий націоналізм і обвітшала ідеалістична філософія; продажна жовта преса і розтлінне буржуазне мистецтво».

Імперіалістична реакція пустила в хід всі засоби, починаючи від кликушества філософських ідеалістів і прислужників релігії і закінчуючи відкритими закликами до воєнного походу проти СРСР і країн народної демократії. І чим більше виявляється убожество буржуазної ідеології, тим сильніше лютують імперіалістичні мракобіси, тим огиднішими стають продукти їх підлої діяльності. Ніколи ще світ не бачив такого величезного потоку брехні, наклепів і підлогів, який характеризує тепер сучасних цивілізованих дикунів і душителів свободи.

Але хоч як скаження світова реакція, а факт зміцнення сил демократії і соціалізму ігнорувати неможливо, так як неможливо і знищити марксизм-ленінізм. Характеризуючи історичну долю марксизму-ленінізму і відповідаючи на маячення буржуазних ідеологів про те, нібито марксизм зазнав поразки в країнах Західної Європи, товариш Сталін ще в 1934 р. говорив:

«Марксизм є науковий вираз корінних інтересів робітничого класу. Щоб знищити марксизм, треба знищити робітничий клас. А знищити робітничий клас неможливо. Більш як 80 років минуло з того часу, як марксизм виступив на арену. За цей час десятки і сотні буржуазних урядів намагались знищити марксизм. І що ж? Буржуазні

уряди приходили і відходили, а марксизм лишався. Більше того, — марксизм добився того, що він здобув повну перемогу в одній шостій частині світу, причому добився перемоги в тій самій країні, де марксизм вважали остаточно знищеним» (Питання ленінізму, вид. 11-е, стор. 411).

Післявоєнні зміни у співвідношенні сил в Європі, як і в усьому світі, показують величезний ріст демократичних сил, очолюваних комуністичними партіями, які керуються великим вченням марксизму-ленінізму. Дуже виріс інтерес до ленінсько-сталінського вчення серед широких трудящих мас інших країн, особливо країн нової демократії і країн національно-визвольного руху. Народи, що встановили в себе нові, народно-демократичні режими, народи, що провадять боротьбу за визволення від експансії англо-американських імперіалістів, звертають свої погляди на країну, історичний досвід якої є найяскравішим свідченням переваги соціалістичного ладу, заснованого на товариській взаємодопомозі вільних від експлуатації трудівників, над ладом, заснованим на експлуатації людини людиною. Народи країн, що йдуть шляхом прогресивних, демократичних перетворень, знаходять в СРСР також приклад того, як треба розв'язувати питання про взаємовідносини між національностями. Досвід розв'язання національного питання в таких країнах, як Югославія і Чехословаччина показує, що народи цих країн вчать у народів Радянського Союзу, які створили зовсім новий тип держави, заснований на дружбі народів. Трудящі маси всіх країн постійно звертаються до вчення марксизму-ленінізму, знаходячи в ньому невичерпне джерело ідей, що відбивають їх корінні, життєві інтереси.

Отруєна зброя соціальної демагогії, яку пускають в хід прихвосні імперіалістичної буржуазії — бевіни, блюми, шумихери і сарагати — має своїм призначенням посіяти обман серед народу і тим відстрочити час повного банкрутства своїх хазяїв. Верховоди правого крила європейської соціал-демократії продають інтереси народу переляканим колам монополістичного капіталу. Трудящі маси, що шукають вихід з тупика, в який привів їх капіталізм, все частіше звертаються до марксизму-ленінізму, який виріс у боротьбі з соціал-опортунізмом і на фактах довів вірність своїх ідей інтересам експлуатованих мас.

У своїй промові про 30-річчя Жовтневої революції товариш Молотов сказав, що в «наш вік всі шляхи ведуть

до комунізму». Це значить, що для трудящих світу нема іншого шляху визволення від капіталістичного рабства, крім того, по якому йшли трудящі нашої країни, натхненні вченням Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна. Тільки під прапором ленінізму вони знайдуть визволення від усіх лих, які несе капіталізм.

* * *

Століття існування великого вчення Маркса—Енгельса показало його життєву силу і непереможність. Під прапором марксизму-ленінізму трудящі нашої Батьківщини завоювали всесвітньоісторичні перемоги. Вірні великому прапору Маркса — Енгельса — Леніна — Сталіна вони здійснили Жовтневу соціалістичну революцію, побудували соціалістичне суспільство і в боротьбі з численними ворогами відстояли свою свободу і незалежність.

Марксизм-ленінізм став вченням і бойовим прапором мільйонів трудящих нашої країни завдяки геніальному керівництву, здійснюваному Леніним і Сталіним, створеною ними партією більшовиків. Вся історія більшовицької партії і діяльність її геніальних вождів — Леніна і Сталіна — показують, що ідеї ленінізму були тією духовною, теоретичною зброєю, тим прапором, завдяки якому постійно росли політична організованість і класова революційна самосвідомість широких трудящих мас. Вся революційна діяльність мас, вся історія побудови соціалізму в нашій країні проходила під прапором ідей ленінізму.

Спроби імперіалістів підірвати могутність радянської держави блокадою та інтервенцією, дипломатичним тиском і воєнними походами зазнали найжалюгіднішої долі. Хвилі світової реакції розбиваються об неприступну фортецю, якою є наша країна — живе втілення безсмертних ідей марксизму-ленінізму. Велика Вітчизняна війна Радянського Союзу проти фашистської Німеччини довела це. Великий Союз Радянських Республік стоїть в авангарді всіх передових сил, що борються за мир, свободу і прогрес, проти війни, всякого поневолення і мракобісся.

Під прапором ленінізму, під керівництвом товариша Сталіна, наша могутня Батьківщина впевнено йде до повної перемоги комунізму.

Редактор С. Ш п л о
Техредактор Я. Г у р е в и ч

И. Головаха. Марксизм-ленинизм — боевое знамя миллионов.
(На украинском языке)

БФ 01644. Зам. 1047. Друк. арк. 2 Обліково-впд. арк. 1,7. В друк.
арк. 36.000 зп. Здано на виробництво 3/V 1948 р. Підписано до дру-
ку 7/VI 1948 р. Тираж 20.000. Ціна 55 коп.

Надруковано з матриць книжково-журн. ф-ки в 4-ій Республікан-
ській поліграфічній ф-ці, м. Київ, пл. - Калініна, 2

